

Presidenten och framtiden

När president Johnson några dagar före valet i november kungjorde bombstoppet, drog åtskilliga iakttagare den slutsatsen att tidpunkten valts för att hjälpa demokraterna och Hubert Humphrey. Det är långt ifrån säkert, ja knappast troligt, att det förhöll sig så, men så djupt hade alltså misstron gått mot denne president. Vicepresident Humphrey, som under fyra år identifierats med sin politiske chef, vars minsta vink han lojalt har följt, hade alltså en svår tyngd att släpa på i sin egen kampanj. Så mycket märkligare var hans personliga prestation att trots detta, och trots den skandalösa nomineringen och den illa skötta valrörelsen, rycka fram till närmaste närhet av segern. Han är förtjänt av en honnör när han nu, sannolikt för lång tid, träder ut ur historien.

Vad beträffar den tredje mannen, mr Wallace, var det tidigt uppenbart att han skulle splittra rösterna men icke kunna vinna. Att han skulle få en majoritet var aldrig att vänta. Om mr Wallace själv haft tankar på någon verklig framgång, bör han ha förstått vad som skulle hända då han sett reaktionen på den kandidat till vicepresident, som han fick infallet att lancera.

Även segraren, mr Nixon, bör ha haft anledning att begrunda sitt val av eventuell efterträdare. Det taktiska draget att utse en tämligen okänd guvernör, som skulle fånga röster särskilt i Sydstaterna, visade sig vara misslyckat. En enhällig opinion bland insiktsfulla

iakttagare fann snart nog att mr Agnew vore ytterligt olämplig som president, och att vara redo att taga över den uppgiften är ju hans skyldighet. Mr Nixon själv fick sätta munkavle på sin blivande närmaste man. Detta innebär icke, att mr Agnew behöver vara olämplig för att tilldelas något verksamhetsområde inom den nye presidentens regering. Tvärtom kan en enkelspårig grovhuggare ibland vara en tillgång. Men tilltron till mr Nixons omdöme blev skakad då han utsåg sin vicepresident.

Utifrån föreföll detta vara nästan det enda beslut som mr Nixon fattade sedan valkampanjen börjat. Denna sköttes maskinmässigt hårt. Kandidaten visades upp på bestämda tider, och han höll färdiggjorda, till intet förpliktande tal. Han vägrade att gå in i diskussion, tydligen i minnet av vad som en gång hände honom, då han diskuterade i TV med John F. Kennedy. Hans kampanj tycktes i övrigt i sin precision vara kopierad på den, som en gång förde den senare till Vita huset. Men ett fattades nu: den levande, fantasieggande personligheten.

Därför framstår "den nye Nixon" som ett oskrivet blad, och på många håll i världen ser man icke utan oro fram emot hur detta blad skall fyllas. När man i viss svensk press redan i förväg fördömt president Nixon som reaktionär, beror detta på att han är republikan och att man ej förstår att ändra sina klichéer. Lika meningslöst

är att, som också har gjorts, tala om att presidenten kommer att ställas inför en "fientlig" kongress. Ingen kongress är i sig mer fientlig mot presidenten än en annan, och ingen kongress är tilltalad av att taga emot order, utan det beror på politiskt handlag om presidenten och kongressledarna kan komma fram till brukbara kompromisser.

Den nye presidenten har intet avundsvärt arv att övertaga. Inåt är USA fullt av djupa motsättningar, mellan olika raser, mellan fattiga och rika, mellan dem som med förfäran ser brottsvägen stiga och dem som utnyttjar den. Utåt har världen genom en propaganda, som söker sitt motstycke i fredstid, blivit lärd att med misstro betrakta icke bara USA:s gärningar, t.ex. i Vietnam, utan dess avsikter. De förbundna i NATO vet egentligen blott

att USA svårligen kan fullgöra sina åtaganden vid en konflikt i Europa i dag och att fortsatt fred kanske är avhängig av en hemlighållen överenskommelse över de mindre staternas huvuden mellan Washington och Moskva. Förtroendegapet är ej något speciellt för den avgående presidentens person. Det kännetecknar den politiska situation, som han lämnar efter sig.

Det fordras mer än blott skicklighet och erfarenhet för att få USA ut ur dess nuvarande svåra läge. Vad Richard Nixon kan ge, vet vi alltså ännu ej. Vi kan bara hoppas för det amerikanska folkets, för alla folks skull, att han skall bli den som lyckas. Själv är han säkerligen medveten om hur många som hoppas att han skall misslyckas, så att världen kommer ännu ett steg närmare kaos.